

Vegna ung fyrri Miðflokkin
Hallur av Rana
formaður

Tá mammon trumfar moral

Eitt frítt handilslív er ein grundleggjandi partur av einum sunnum búskapi. Soleiðis er eisini í Føroyum við undantaki av nøkrum vør-um, ið av ymiskum áv-um, oftast heilsuligum, verða seldar undir meira avmarkaðum reglum. So er m.a. við rúsdrekka, vápnum og heilivági.

Fyri tær vørur, ið verða seldar við avmarkingum, er galdandi, at handilsmaðurin hevur moralska skyldu at fylgja galdandi lóggávu, um hann ynskir at selja vøruna. Vanliga er hetta ongin trupulleiki, men hesar síðstu vikurnar hevur kjak tikið seg upp um eina av hesum vør-unum, tubbak.

Helst er einasta orsøkin til, at tubbaksvørur eru til keyps í handlum í dag hon,

at vitanin um ræðuligu avleiðingarnar av royking ikki til fulnar er komin fram í ljósið fyrr enn hesi síðstu árin. Sjúkur, ið stavast frá tubbaksmisnýtslu, krevja fleiri mannalív enn sjúkur, ið stavast frá rúsdrekka, yvirvekt og inaktiviteti tilsamans.

Løgtingið hevur tó eisini handlað hareftir, so hóast tubbaksvørur enn kunna keypast í handlum, so eru fleiri avmarkingar komnar í gildi síðstu árin. Avmarkingarnar fyri sølu av tubbaki og nýtslan av tí er at finna í løgtingslóg nr. 61 frá 10.06.2008. Hetta kann sigast at vera sáttmálin, sum handilsmaðurin, ið ynskir at selja tubbaksvørur, skal fylgja.

Tíverri hevur kjakið verið merkt av, at handilsfólk hava

vanrøkt hendan sáttmála. Sosialurin kundi mánadagin skjalfesta 14 handlar, ið høvdu selt til eina unga gentu, ið tey høvdu sent at keypa sigarettir. Ikki á einum tí einasta staði varð biðið um samleikaprógv, hóast galdandi lóggáva krevur samleikaprógv, um ivi er um aldurin hjá persóni undir 18 ár. Tað vil siga, at handilsfólk fullkomiliga vanrøkja ta uppgávu, ið er teimum givin.

Hetta er eisini týðningarmikið at hava í huga, nú alsamt fleiri vilja hava rúsdrekkasøluna út í handlarnar. Er hetta veruliga tey fólk, ið vit ynskja skulu umsita rúsdrekkasøluna? Hvat hendir, tá børn og ung kunna spáka inn í ein hvønn handil og fáa fatur á rúsdrekka, tí handilsleiðarin ” ikki tímir at

spæla politi”? Kjakið hesar síðstu vikurnar er ein greið ábending um, at handilsfólk ikki megna at hava neyðuga eftirlitið við rúsdrekkasøluni, um tann lóggávan hevði verið linari.

Hvat kann so gerast við hetta?

Tað upplagda hevði verið at innsæð, at royking er eitur, ið hevur oyðilagt ov nógv mannalív. Og fyri at verja komandi ættarlið, eigur øll sølu av hesum at verða flutt til Rúsdrekkasølu Landsins. Á tann hátt kunnu tey, ið ynskja at drepa seg sjálvi, enn fáa fatur á tí, men tað hevði verið munandi verri hjá ungum og børnum at ognast sær tað. Vitandi, at hetta neyvan verður gjørt, eru tó onnur tiltøk, ið kunna setast í verk.

1) Broyt § 18, stk. 2. soleiðis at aldursmark skal vísast við øllum keypi av tubakki. Hetta ger, at ábyrgdin at vísa aldursprógv ikki liggur hjá sölufólkinum, ið oftani sjálvi eru ung, men hjá keyparanum.

2) Lógin má handhevjast. Sosialurin hevur skjalfest 14 handlar, ið bróta lógina. Nú má tað vera upp til avvarðandi myndugleika at geva røttu revsing til hesar handlar. Setið eitt greitt fyridømi alt fyri eitt.

3) Revsingin má herðast fyri at selja til ung og børn undir 18 ár. Um handilsfólk ikki eru sína uppgávu vaksín, ella bara

ikki tíma at røkja hana, er einans eitt at gera, tak rættin at selja vøruna frá teimum. Handlar, ið selja til ung og børn undir loyvdan aldur, eiga at missa loyvið at selja við grundgeving í grovari vanrøkt av tí ábyrgd, teimum er litið í hendur.

Royking og tess avleiðingar er ein alt ov drepani og oyðileggjandi misnýtsla í okkara samfelagi, til at tað als ongar avleiðingar fær at bróta lógina. Vónandi fær politiski myndugleikin eyguni upp fyri hesum og setur neyðug stig í verk fyri at koma royking til lívs.

Gunvá við Keldu
borgarstjóri

Hóvligur vøkstur í Klaksvík

Ígjøgnum árin hava almennir stovnar sæð dagsins ljós í Klaksvík, flestu teirra grundlagdir av borgarum og virkjum á staðnum. Vit kunnu eitt nú nevna Klaksvíkar Sjúkrahús, Tekniska Skúla, Sjómansskúlan, Húsarhaldsskúla Føroya, Handarbeiðsskúlan og Íverksetarahúsið

Hesir stovnar hava, sum náttúrligt er, gjørt býin og kommununa meiri fjøltáttaða. Vit eiga at leggja okkum í geyma, at hesir stovnar eru bygdir upp ígjøgnum mong áratíggjur, samstundis sum stór vinnulig framgongd hevur verið.

Tað sum í størstan mun eigur lívið í Klaksvík og Norðoyggjum, er, at vit hava átt fólk við virkisfýsni, sum ongantið hevur aftrað seg við at fara undir vinnuligt virksemi, hugsa nýtt og lagt á nýggjar leiðir.

Søgan sigur tað so væl

Fara vit eini fimmti ár aftur í tíðina, so lesa vit í søguni um feløg sum Stella, Norðoya

Samvinnufelag, Dávur úr Gerðum, Joensen & Olsen, J. J. Jacobsen, J. C. Isaksen og so flaggskipið yvir øllum J. F. Kjølbro, sum hevði stóran týðning fyri allar Føroyar.

Hesi feløg, har fleiri av teimum ikki eru til í dag, høvdu sína stóru ávirkan á framgongdina tá, og sum vit eisini merkja enn í dag. Samstundis kunnu vit í dag fegnast um, at tað leggjast fleiri nýggjar fyritøkur til. Eisini uppliva vit, at her er ein góð og hóvlig framgongd á flestu økjum, sum ger, at Klaksvíkar Býráð aftur hevur eitt ávíst ráðarúm, bæði verkliga og búskaparliga.

Vinnan í dag

Innan vinnuna ídag kunnu

nevntast feløg sum Palli hjá Mariannu-samtakið, JFK-samtakið, og fleiri onnur reiðari, sum leggja nógv eftir seg her í kommununi, Klaksvíkar Sleipistøð og Pomek, har vit uppliva góðan framburð í lötuni, Landingarmiðstøð Føroya og Faroe Ship, hvørs virksemi her í kommununi er sera nógv tengt at og treytað av fiskivinnuni, NFCS, Look North, Bakkafrøst, sum hevur part av virkseminum í Klaksvík og Norðfra í Hvannasundi, fyri at nevna nøkur. Allar hesa fyritøkur gera, at varðveitast kunnu avleiddar vinnur innan bæði tænastru og handil, ið soleiðis hava sera stóran týðning fyri framburðin og trivnaðin í kommunu okkara. Hetta alt

er eitt veruligt íkast til útflutning Føroya. Hetta ger eisini, at vit hava so lágt arbeiðsloysi í dag.

Tilfeingisgjaldið er ein hóttan móti landinum

Tað, sum vit síggja í dag, er, at hetta virkisfýsni úti um landið er hótt. Tí er umráðandi at landsins myndugleikar gera sær greitt, hvat fer at henda, um hildið verður fast við tilfeingisgjaldið, og týðningin tað fer at hava fyri okkara land.

Henda byrða gevur landskassanum stóra inntøku, sum harvið miðsavnar stórar peningaligar upphæddir. Tað ódámliga í tí er, at hetta verður tikið av óbýttum og harvið tekur skatt bæði

frá vinnuni og eisini frá teimum sum sigla við skip-unum. Við hesum verður ein køvandi hond lögð á Klaksvíkar Kommununi eins og á aðrar kommunur. Tað er her, framleiðslan er, og tað er hiðani framleiðslu-peningurin verður drigin inn í almenna raksturin. Eg vil fara so langt sum at siga, at tilfeingisgjaldið er ein hóttan ímóti kommunukassanum.

Í dag er tað so, at reiðariini gjalda eina ávísu millióna upphædd í tilfeingisgjaldi, av tí missir kommunukassin fyrst skattainntøkur frá manningini, ið fær minni hýru, síðani missir kommunukassin eisini inntøkuna av partafelagsskatti, har landið frammundan hevur skert

henda inntøkumøguleika úr teimum 40% sum var kommunurnar partur, niður í 38% í seinastuni. Hetta er ongastaðni komið fram.

Eg vil við hesum siga, at tað virkisfýsni, sum úti um landið hevur lagt lunnar undir bæði privat og almenn arbeidsplass, hevur við árunum fingið nógv verri fortreytir, og nú tilfeingisgjaldið er vordíð veruleiki, veruliga er hótt. Tí er so umráðandi at gera broytingar í hesum, so okkara samfelag fær móguleikan at menna seg við einum sunnum búskapi og hóvligum vøkstri.